

1334

Արամ Գրախոս

ՀԱՄԱՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

ԱՂԲԱՏԱՍԷՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԳՈՒՄ - ԳԱՐՈՒԼԻ ՀՈՐԱ միացեալ

ԹԱՂԵՐՈՒ

332

ԳՈՒՄ - ԳԱՐՈՒԼԻ, ԳՈՒՄ-ԳԱՐՈՒԼԻ ԳՈՒՐՄԻ, ԿԷՏԻԿ ՓԱՇՏԻ ԵՒ
ԵԷՆԻ ԳԱՐՈՒԼԻ

1896 ՅՈՒՆՎԱՐ 6 Է ՅՄԷԿ ՄԱՅԻՍԻ 1897

Տպագր. Ն. Կ. Պերպլեխով

ՀԱՄԱՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Աղբատասէր Ընկերութեան

ԳՈՒՄ-ԳԱԲՈՒԻ ԶՈՐՍ ՄԻԱՑԵԱԼ ԹԱՂԻՑ

1896 ՅՈՒՆՎԱՐ 6Է ՅՄԷԿ ՄԱՅԻՍԻ 1897

Մեծապատիւ Ա.Տեմապետ ԷՖէնցի

Պատուարժան Հիմնադրաց Ժողովոյ

Տնօրէն Խորհուրդս բողբոթ իւր շրջանը կը փութայ մատուցանել չրաժարագրոյն հետ իւր պաշտօնավարութեան օրինական համարատուութիւնը, կցելով սմա Ընկերութեանս սեպհական երկու բժշկաց տեղեկագրերն:

Պատ. ժողովդ 96 Ապրիլ 7ին Տնօրէն Խորհրդոյ անդամ կարգեց հետեւեալ ինն անձերն.

Տէր Արսէն քահանայ	Տ. Յովսէփեան
Տէր Ոսկի	» Օհանեան
Խաչիկ	էֆէնտի Մ. Խանճեան
Կարապետ	» Խանճեան
Հայկ	» Օ. Խօճասարեան
Մե սրոպ	» Պէյլիկճեան
Պօղոս	» Էքսէրճեան
Պօղոս	» Մինասեան
Տիրան	» Ն. Մէլիքեան

Յորոց Պօղոս էքսէրճեան և Տիրան Մէլիքեան էֆէնտիք ի սկզբան անդ շընդունելով Խորհրդոյս անդամակցութիւնը , և քանի մ'ամիսներէ ետք ալ Խանճեան Կարապետ , Մինասեան Պօղոս եւ Պէյլիքճեան Մեսրոպ էֆէնտիք բանաւոր պատճառներով հետզհետէ հրաժարելով , մնացեալ չորեքին անդամք Աղքատասէր Ընկերութեան երկու գլխաւոր և հիմնական հասութից (այն է թատերական ներկայացման՝ որ ծանօթ արգելքներու և տնտեսական տագնապի պատճառներով անհնարին եղած էր , և բաժանորդական արդեանց կարի նուազման՝ որ անխուսափելի հետեւանք էր բաւական թուով ազգայնոց գաղթականութեան և մէկ մասին ալ թաղէս այլուր փոխադրման) սպառուժը ի նկատի առնելով իրենք ևս պահ մը վարանեցան , և ժամանակի ու դժուարին պարագայից առջեւ իրենց անկարողութիւնը ճանչնալով հանդերձ , բոլորովին ձեռնթափ լինել խղճի դէմ համարելով , որոշեցին ջան ի գործ դրնելով շարունակել իրենց յանձնուած պաշտօնը ըստ կարելւոյն , և ուրախ են յայտարարելու թէ բարեսէր ազգայնոց օժանդակութեան շնորհիւ յաջողեցաւ իր շրջանին մէջ նախորդներէն աւելի բազմաթիւ հիւանդաց խնամք տանիլ :

Տնօրէն Խորհրդոյս աջակից գտնուած են նաև մաս մը ազնիւ և բարեջան երիտասարդ ազգայինք , որք յօժարակամ պատասխանելով մեր հրաւերին Օժանդակ Մասնախումբ մը կազմած են , և կիւրակէ օրեր Ընկերութեանս գանձանակը շրջագայելով բաժանորդագրութեան , հանգանակութեանց և զանազան պարագայից մէջ սատար եղած են Խորհրդոյս ,

Յիշեալ Մասնախմբի անդամք են .

Տեարք	Արամ Ունճեան
»	Արմենակ Հովիկեան
»	Արշակ Բէքէեան
»	Առանձար Սիմէշչեան
»	Դրիգոր Քէհեաեոն
»	Երուանդ Պէյազճեան
»	Յակոբ Նշանեան
»	Յակոբ Պէօրէքճեան

- Տեարք Յովհաննէս Պուչաքճեան
- » Յովհաննէս Քէչէճեան
- » Նահապետ Աղաբեկեան
- » Ներսէս Երէցեան
- » Ստեփան Փափազեան :

Մեր շրջանի գլխաւոր հասոյթք կը կազմեն կիրակնօրեայ գանձանակաց և մեծ տօներուն չորս թաղերու Ս. Եկեղեցեաց մէջ շրջադայած պնակներու և մանաւանդ հանգանակութեանց արդիւնք, իսկ ամսական բաժնեգիրնի համար ընդհանուր բաժանորդաց թիւն թէեւ 147ի կը յանգի, սակայն մեծ մասը դժբաղդարար ապառիկ մնացած է :

Տնօրէն Խորհուրդս դեռ նոր պաշտօնի ձեռնարկած, հաստատութեան սեպհական բժիշկներէն Տօք. Ճէվահիրճեան և Տօք. Մօսթօֆեան էֆէնտիք ճամբորդութեան և այլ պատճառներով հըրաժարած ըլլալով, պարտաւորեցաւ սոցա յաջորդաց ընտրութիւնը կատարել յանձինս Տօք. Տիգրան Ալլահվէրտեան և Տօք. Գրիգոր Ատիլեան էֆէնտիներու, իսկ դեղարանի մասին համաձայնեցաւ Խորհուրդս Լանկայի թաղին դեղագործ Յէսսեան Խաչիկ էֆէնտիի հետ, դեղօրէից իսկական արժէքին վրայ նախ 30 առ 100, և ապա Օգոստոս ամսոյն մէջ 25 առ 100 դեղագործ պատրաստութեան վարձ տալու պայմանաւ, և որովհետեւ հեռաւորութեան պատճառաւ միւս թաղերու հիւանդաց դարմանի մասին դժուարութիւնք կը պատահէին, մի եւ նոյն պայմաններով Գում-Գարուի երկաթուղւոյ կայարանին մերձակայ Աւետիս էֆէնտի Զարիֆեանի դեղարանին յանձնուեցաւ շրջակայ հիւանդաց դեղագիրներու պատրաստութիւնը առ ի դիւրութիւն աղքատ հիւանդաց :

Սոյն մօտաւորութեան հաշուով դեղարանաց դեղագիր և բըժիշկ կը խրկուէր էթմէյտանի և շուկայի կողմերը ու պանդոկներու անկիւնները մնացող հիւանդ ազգայնոց համար, բաց ի չորս թաղերէն, որոց աղքատ հիւանդք ամէն հասարակութենէ անխտիր կը դարմանուէին, երբ Խորհրդոյս կը դիմէին :

Ներկայ շրջանին մէջ Ընկերութեանս միջոցաւ դեղ, դարման և սնունդ ստացած են (805) ութ հարիւր և հինգ աղքատ հիւանդ-

ներ, որոց անուանք և բնակութեան տեղիք կան արձանագրեալ ի մասնաւոր տոււարի, այս հիւանդաց մէկ մասը Խորհրդոյս յանձնարարական գրերով մասնագէտ բժշկաց խրկուած են. սոյն գումարէն դուրս մեծկակ թիւ մը կը կազմեն այն հիւանդներ, որ ուրիշ բժիշկներէ ձրիապէս դարմանուելով դիմած են Ընկերութեանս և ասոնց աղքատ վիճակը ստուգուելէ յետոյ դեղ և սնունդ մատակարարուած են, այսպէսով հաստատութենէս խնամք ստացող հիւանդաց գումարը կը մօտենայ հազարի, պատկառելի գումար մը, որ կը կարծեմք թէ Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի մէջ միևնոյն ժամանակամիջոցին դարմանուող հիւանդներէն նուազ չէ:

Բժշկաց տեղեկագիրներէն բացայայտ կ'երեւի թէ սոյն հազարի մօտ հիւանդներէն 20ը միայն վախճանած են, որոց ամենքն ալ տկարակազմ տղաքներէ և ծերերէ ու յառաջացեալ թոքախտի և անբուժելի հիւանդութեան ենթակայ քանի մ'երիտասարդներէ կը բաղկանան:

Տնօրէն Խորհուրդս Ծննդեան և Զատկի Ս. Տօներուն յաջողած է նաև բաւական քանակութեամբ միս, կաթ, հաւկիթ, պանիր և հացազին բաշխել բազմաթիւ կարօտ ընտանեաց, յորս յաճախ հիւանդութիւնք կը ծագին մեծաւ մասամբ սնունդի պակասութեան պատճառաւ:

Այսու ամենայնիւ Տնօրէն Խորհուրդս յաւակնութիւն չունի կարծելու թէ մեծ ինչ գործած լինի, կը խոստովանի թէ իւր անձուկ սահմանին մէջ ինչ որ կրցած է ընել, Ազգայնոց գթութեան և օժանդակութեան շնորհիւ է. ուստի յանուն տարաբաղդ խնամելոց քաղցր պարտաւորութիւն մը կը կատարէ երախտագիտական զգացմամբ զեղուն իւր խորին շնորհակալիքը յայտնելով ամեն անոնց, որք բանիւ և գործով աջակից եղան Խորհրդոյս և ի մասնաւորի հետեւեալ ազնուասիրտ բժշկաց, որք մարդասիրաբար դարմանած են Հաստատութեանս յանձնարարական գրերով իրենց ներկայացած հիւանդները:

Տօքթէօս Խօրասանձեան էֆէնտի

» Խնդիրեան »

» Էսմէրեան »

Տօքթէօռ	Աճէմեան	պէյ
»	Գարագաշեան	էֆէնտի
»	Տատուրեան	»
»	Եաղուպեան	»
»	Արապեան	»
»	Ճիվանի	պէյ
»	Վարդանեան	էֆէնտի
»	Շիրինեան	»

Անհուն շնորհակալութիւն ինչպէս Եէտի-Գուլէի Ազգ. Հիւանդանոցի, նոյնպէս նաև Բանկալթիի Ս. Յակոբայ Անկեւլանոցի Պատ. Հոգաբարձութեան, որ Սորհրդոյս կողմէ ներկայացեալ Հիւանդաներն պատսպարեցին ու խնամեցին. Բերայի Գոյր-Աղքատախնամին որ պատրաստակամութիւն ցոյց տուաւ աչաց Հիւանդութեամբ յանձնարարեալ խեղճին դարմանի և պատսպարման գործին օգնելու: Գարակէօզեան ազնուաշուք Գրիգոր Էֆէնտիի՝ որ Ընկերութեանս անձուկ վիճակին մէջ 20 ոսկւոյ կրկին նուէրովն ոգեւորեց Տնօրէն Սորհուրդս:

Ի վերջոյ՝ Ատենապետ Էֆէնտի, Պատուարժան Հիմնադրաց Ժողովոյ խորին ուշադրութեան կը յանձնեմք խորհրդոյս կողմէ ներկայացեալ Հաշուեկշիւքը, յորմէ յայտնի կ'երեւի թէ բարենպատակ հաստատութիւնս Հազիւ մի քանի ամիս պիտի կրնայ կանգուն մնալ, եթէ Ազգ. Պատրիարքարանը նպաստի նոր եւ արդիւնաւոր միջոցներով յօգնութիւն չ'փութայ, և բարեսիրաց նուիրատուութիւնը չ'զլացուին:

Խնդրելով որ Պատ. Հիմնադրաց Ժողովը բարեհաճի անյապաղ ձեռնարկել ըստ օրինի նորոգ ընտրութեան Տնօրէն Սորհրդոյ, որուն անմիջական պէտք ունի բարենպատակ Հաստատութիւնը:

Մնամբ յարգանօք

20 Յունիս 1897

Անդամք Տնօրէն Ժողովոյ

ՈՍԿԻ ՔՀ. ՕՉԱՆ

ԱՐՍԷՆ ՔՀ. Ս. ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

Հ. ԽՕՃԱՍՍՈՐԵԱՆ

ԽԱԶԻԿ Մ. ԽԱՆՃԵԱՆ

ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՈՒ (1896 ՅՈՒՆ ՎԱՐ ԵՒ 31 ՄԱՅԻՍ 1897)

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Պարտի		Պահանջել	
1897		Ղր.՝	Փր.՝
Մայիս 1	Դեղորեկց	12661	75
	Բեժեպաց	9600	
	Մահ	4305	75
	Գործակատարի	3600	
	Քարտուղարի	1700	
	Կարի	1551	50
	Հաւաքութեան	514	25
	Իրական ծախուց	744	
	Հիւանդաց ծախուց	1180	25
		<u>35857</u>	<u>50</u>

Պահանջել		Պարտի	
1897		Ղր.՝	Փր.՝
Մայիս 1	Նուիրասուրբեն	8641	
	Բաժանորդագրութեն	5148	
	Գրական շահե	361	75
	Գանձանակ	4616	50
	Պակ	5140	75
		<u>23908</u>	
	Վիճակ (նուագեալ հասոյթ)	11949	50
		<u>35857</u>	<u>50</u>

ԵԼԻՑ ԿՇԻՈՒ

Պարտի		Պահանջել	
1897		Ղր.՝	Փր.՝
Մայիս 1	Իրանաբեղ - պարսաւս դրամ	5475	
	Զանազան պարսապանաց	2770	25
	Կարասեաց	1340	50
		<u>9585</u>	<u>75</u>
	Ներկայ սարույ նուագեալ հասոյթ	11949	50
		<u>21535</u>	<u>25</u>

Ազգաստե Ընկերութեան Տնօրէն Խորհրդոյ տն շահն եւ վեց ամսեայ հաւուկեփոք քննելով եւ տուարաց նեք բարդաշտով յար եւ նման գտան:

Հիմնադրաց Ժողովոյ Ազգաստե Ընկ.

Ատենադպիր

Ատենապետ

ԱՍՐԹՈՂ ՀԻՄՆԻՍՏՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Մ. Յ. ՄԷԼԻՔԻՆ

Պ Ա Տ Ճ Է Ն

Տ ր . Տ Ի Գ Ի Ր Ա Ն Ա Լ Լ Ա Ն Վ Է Բ Տ Ե Ա Ն Է Ֆ Է Ն Տ Ի Ի Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Դ Ի Ր Ո Յ Ն

Առ

Պատուարժան Տնօրէն Խորհուրդ Աղիսասաւե՛ր ընկե-
րութեան չորս միացեալ թաղերու Գում-Գարուի :

Տեարք

Վերջացող տարեշրջանի մէջ յանուն պատուարժան Խորհրդոյդ
դարմանած հիւանդներու մասին ունեցած ղիտողութիւններս և
գործառնութիւնս պարունակող սոյն տեղեկագիրս կուգամ ներ-
կայել Պատ . Խորհրդոյդ :

Ինչպէս որ ստորեւ ներկայացուած ցուցակէն մանրամասնու-
թեամբ պիտի տեսնուի, իմ միամեայ պաշտօնավարութեանս միջո-
ցին (1896 մայիս 1 է մինչև 1897 մայիս 1) դարմանած եմ 319 հի-
ւանդներ, որոց 210 իգական սեռէ և 109 արական սեռէ են :

Սոյն նշանակուած 319 թուոյն մէջ են նաեւ այն 33 հիւանդ-
ները՝ որք միայն բժշկական խնամք յանուն Պատ . Խնամակալու-
թեանդ վայելելով դեղորէից ստակը իրենց քսակէն վճարած են
ըստ յանձնարարութեան Պատ . Տնօրէն Խորհրդոյդ :

Դարմանած անձերուս հիւանդութիւններն արձանագրու-
թեանցս մէջ բաժնուած են հետեւեալ կերպիւ .

ՀԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ ՄՈՐԹԻ	}	Eczémas	10
		Pityriasis rosé de Gibert	4
		Gale	3
		Pityrassis versicolore	1
		<hr/>	18
ԶՂԱՅԻՆ	}	Migraine	10
		Hysterie	7
		Nevropathie cérébro-cardiaque	3
		Meningite	1
		Congestion cérébrale	3
		Anémie cérébrale	1
Nevralgie	3		
		<hr/>	28
ՇՆՁԱՌԱԿԱՆ	}	Bronchite	7
		Broncho-pneumonie	3
		Laryngite	13
		Bronchectasie	2
		Coqueluche	10
		Asthme	5
		Pneumonie	4
		Fluxion de Poitrine	2
		Phtisie pulmonaire	8
		<hr/>	53
ԱՐԵԱՆ ՇՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆ	}	Insuffisance mitral	17
		Dilatation de cœur	6
		Angine de poitrine	4
		Palpitations	13
		<hr/>	40
ՄԱՐՍՈՂՈՒԹԻՒՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅ	}	Dilatation de l'estomac	4
		Dyspépsie	17
		Gastralgie	5
		Enterite aiguë	7
		Dysenterie	3
		Tuberculeuse intestinal	4
Vers intestinaux	3		
		<hr/>	43
		<hr/>	183

ԼՆԱՐԴԱՅԻՆ	}	Lithiase bitiaire	ԱՅ	3
		Ictère catarrhal	„	1
				4
ՄԻԶԱՅԻՆ	}	Cangestion rénale	„	2
		Néphrite aiguë	„	2
		Mal de Brigh	„	1
		Colique néphrétique	„	2
				7
ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅ	}	Métrite	„	22
		Avortement	„	7
		Accouchement	„	4
				33
ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ	}	Fistule périrectale	„	6
		Abcées	„	4
		Fistule péri vulvaire	„	1
		Antrax	„	3
		Carie des os	„	4
		Fistule thorasique	„	1
		Furoncle	„	4
		Brulure second degré	„	2
		Adenit	„	2
		Panaris	„	2
ԱՐԵԱՆ Ա Գ Ա Կ Ա Ն Ի Զ Ք	}	Variole	„	18
		Scarlatine	„	20
		Rougeole	„	4
		Oreillon	„	3
		Fievre typhoïde	„	5
		Impaludisme	„	1
		Diphterie	„	3
		Erysipéle	„	1
				55
ԱՅԼԵԻԱՅԼՔ	}	Rhumatisme astirulaire aiguë	„	4
		„ musculaire	„	2
		Saturnisme	„	2
				8
				318

Իմ խնամած 319 հիւանդներէն միայն 10 մահ պատահած է , որոց ցուցակը ստորեւ մանրամասն նշանակուած է :

Մ Ա Հ Ա Յ Ո Ի Յ Ա Կ

1. — Կարապետ Սափրիչ 60 տարեկան Տավուտ փաշա Եէնի-Մահալլէ , 96 մայիս 30ին մեռած է սրտի հիւանդութեան ախտագնութեան շրջանի մէջ , որ արդէն իմ Պատ . նախորդիս խնամքները երկար ատեն վայելած էր :

2. — Արտաշէս Նշանեան 20 տարեկան Եալընըզ պագալ , 96 մայիս 30 ին հիւժախտի երրորդ աստիճանի մէջ գրեթէ 4 օր դեղ առնելէ ետք մեռած է :

3. — Դէորդ Համբարձումեան 96 Յունիս 24 ին մեկնեմիքէ մեռած է , բնակութիւն Սեղբոս փողոց 7 տարեկան .

4. — Տիրուհի Յովսէփեան 75 տարեկան Ֆըշըճի փողոց , 96 օգոստոս 12 ին մեռած է սրտի հիւանդութենէ .

5. — Մայրենի Վարդուկեան , 4 տարեկան Լանկա , 96 օգոստոս 30 ին մեռած է Պոօնգո-Բնեմօնիքի :

6. — Յարութիւն Պօղոսեան 30 տարեկան , Եէնի-Դաբու , 96 Հոգտեմբեր 30 ին հիւժախտէ մեռած է :

7. — Վահան Նշանեան , Եէնի գաբու 20 տարեկան , 96 Նոյեմբեր 29 հիւժախտի ախտագնութեան շրջանի մէջ , գրեթէ 2 օր հազիւ դեղ առնելու կարողացաւ :

8. — Երուանդ Յովհաննէսեան , 2 տարեկան , Ֆըշըճի փողոց 97 մարտ 4ին Պոօնքօ-Բնէմօնիքէ մեռած :

9. — Մաքրուհի Յովհաննէսեան Թավչան Թաշի 42 տարեկան հիւժախտաւոր , որ մահամերձ վիճակի մէջ խնամոցս յանձնուած էր ,

10 Յարութիւն Փիլիպպոսեան Յըջըճի փողոց, 10 ամսու, ծաղկէ մեռած է, պատուաստուած չ'էր, և 12 օր առանց բժշկի ու դեղի անխնամ թողուելէ վերջ իմաց տրուեցաւ, այս պատճառաւ անկարելի եղաւ դեղ խմցնել:

ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆ. — Հակառակ ծաղկի համաճարակին, որ վերջացող տարեշրջանի մէջ վարակած էր մեր թաղերը, ուրախալի է տեսնել որ մահ միայն մէկ հատ տեսնուած է, (որուն արդէն առանց պատուաստի ըլլալը նշանակուած է): Այս համաճարակէն աղքատիկ տղեկներ ազատելու մեծապէս նպաստած է դեղագործ Խաչիկ Էֆ. Ֆէսճեանի նուիրած պատուաստի թիւպերը, որոնցմով պատուաստեցի շրջակայ թաղերէն 43 մանկիկներ:

Կ. Պօլիս 15 Յունիս 97

Մնամ յարգանօք
ՏՐ. ԱԼԼԱՀՎԷՐՏԵԱՆ

Պ Ա Տ Ճ Է Ն

ՏՐ. ԳՐԻԳՈՐ ԱՏԻԼԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻԻ ՏԵՂԵԿԱԳՐՈՅՆ

Արժանապատիւ Հայր

Ասեռապետ Պատ. Տևօրէն Խորհրդոյ

Աղխասաւեր Ընկերութեան Չորից միացեալ քաղերու:

Ներկայիս կը փութամ ներկայացնել Ձեզ մետասան ամսեայ պաշտօնավարութեանս միջոցին դարմանած հիւանդներուս վերաբերեալ մանրամասն մի տեղեկագիրը, զոր ներփակեալ կը զրկեմ Պատ. Ժողովոյդ ի գիտութիւն:

Հաճեցէք այս առթիւ ընդունիլ յարգանացս հաւաստին:

Կ. Պօլիս 15 Յունիս 97

Գ. Կ. ԱՏԻԼԵԱՆ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Պ Ի Ր

Ը Ն Ք Հ Ա Ն Ո Ւ Ր Հ Ի Ի Ա Ն Գ Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Յ Ե Ի Մ Ա Հ Ե Ր Ո Ւ

Ս Կ Ս Ե Ա Լ

1896 Յունիս մէկէ մինչ մէկ 1897 Մայիս

Ե Ր Կ Ո Ւ Ե Օ Ս Ք

Տասն եւ մէկ ամսեայ պաշտօնավարութեանս միջոցին Աղքատասէր Ընկերութեան կողմէ դարմանած հիւանդներուս մասին ունեցած ուսումնասիրութեամբս կուգամ պատկերացնել ներկայ տեղեկագրովս անոնց ունեցած հիւանդութեանց տեսակները, մատնանիչ ընելով ընկերութեան կողմէ եղած այն խղճահարութիւնն և հոգատարութիւնն, որովհետեւ առհասարակ պատահած հիւանդութիւններն իրաց այդ կարօտ վիճակին մէջ կրնային ամենամեծ զոհեր ունենալ հակառակ բժշկական ամեն դարմաններու, եթէ ընկերութիւնը չը յարգէր բժշկական խիստ պատուէրներն, չը հոգար անոնց սնունդն և ամեն ողջպահիկ միջոցներն:

Մեր այցելութիւններովն աղիողորմ տեսարաններու կը հանդիպէինք և մեր տալիք դարմանները չէին կրնար ունենալ իրենց արդիւնքը անոնց ունեցած այդ ողորմելի վիճակին մէջ, թշուառութիւնը ինքնին հիւանդութեանց մթերանոց մը դարձուցած էր անոնց բոյնը, մէկ անկողնոյ մէջ 7 զաւակներ տարափոխիկ հիւանդութեամբ վարակուած դարման կը խնդրէին, ամեն տեսակ գարշահոտութիւն, սննդեան մեծ պակասութիւն և կատարեալ թշուառութիւն, ասոնց նման շատեր եւ շատեր, որոց հիւանդութեանց նոյն իսկ պատճառն է, բառին բովանդակ նշանակութեամբը, կատարեալ աղքատութիւնը, ինչպէս պիտի տեսնենք տեղեկագրիս մէջ տեսնուած հիւանդութիւններէն, զորս մի առ մի նշանակած եմ իրենց մասնաւոր անուններովը և ո՞ր տարիքի եւ սեռերու պատահած ըլլալը:

Բարեբաղդ եմ որ Պատ. Տնօրէն Խորհրդոյ կողմէ եղած ջանքերու շնորհիւ ապարդիւն չ'մնացին մեր աշխատութիւններն և 227 հիւանդներէն, որոնց 10ը մահերը կը կազմեն, մնացած 104ը արական և 113 ը իգական սեռէ է, և 13ը առաջին տղայութեան մէջ, 59ը երկրորդ տղայութեան մէջ, 57ը պատանեկութեան մէջ և 85ը չափահասութեան մէջ պատահած են:

Եւ մահերու մասին պէտք եղած բացատրո՞թիւնները մահացուցակիս մէջ մանրամասն բացատրած եմ:

Ի վերեւ նշանակեալ 217 ապաքինեալ հիւանդներէ զատ ունեցած եմ 10 հիւանդներ եւս (4ը՝ արական 6ը՝ իգական սեռէ) որոց հիւանդութիւններն յետ քննութեան երկարատեւ ըլլալը հաստատուելով, ըստ խնդրանաց՝ եւ Պատ. Խորհրդոյ դ միջոցաւ յանձնած եմ Ազգային Հիւանդանոցի:

Նաեւ 11 հիւանդներ (5ը՝ իգական, 6ը՝ արական) իբր հիւանդ թէպէտեւ մասնաւոր տոմսերով ներկայացած, սակայն ի վերջոյ բոլորովին հրաժարած են դեղ առնելէ:

Ասոնցմէ 2ը	Բ.րդ. տղայութեան	} տարիք կը ներկայացնեն
3ը	Պատանեկութեան	
6ը	Չափահասութեան	

Մ Ա. Հ Ա. Յ Ո Ի Յ Ա. Կ

1. — Արչակ Մելքոնեան, 17 տարեկան, բնակութիւն Գում-Գաբու Ինձիր տիպի. ներքնադաղանդի հիւծախտ (Peritonite tuberculeuse) արդէն դարմանուած, հակառակ մեր ճիգերուն անկարելի եղաւ բուժել:

2. — ԹէնսուՅ Մանդակունի, 27 տարեկան, բնակութիւն՝ Գում-Գաբու, ծննդաբերութենէ վերջ առաջ եկած ստինքի պալար ունէր, (Absès du sein gauche) եւ շակոզմեան թորքատապ (Pneumonie infectieuse du côté droite): Յիշեալ հիւանդին ծնընդարբութենէն 12 օր վերջ կոչուած եմ, որով հիւանդութիւնն

իւր կատարեալ յառաջխաղացութիւնն ընելով բժշկական ամեն խնամք ապարդիւն մնացին :

3. — Սաթենիկ Կարապետեան, 16 տարեկան, բնակեալ Ճիմ-
ճիմ Մէյտան հիւանդութիւնն էր թոքային ժառանգական հիւժախտ
(Phthisie pulmonaire) :

4. — Յակովբ Մանուկեան, 21 տարեկան, բնակեալ Թաֆ-
շան թաղի եօգուշու, հիւանդութիւն՝ գիճութենէ յառաջ ե-
կած հիւժախտ, հակառակ մեր ամեն պատուէրներու և բժշկական
դարմաններու անկարելի եղաւ արդիւլ իւր մոլութիւնն :

5. — Ռօպէնսօն Գրիգորեան, 2 $\frac{1}{2}$ տարեկան, բնակեալ ԻԳուժ-
Գաբու. ցնցղաթոքատապ (Broncho-pneumonie) :

6. — Յովհաննէս Բարմաքսրզեան, 21 տարեկան, բնակեալ
Գոմ-Գաբու, հիւանդութիւն՝ վերջին աստիճանին հասած թոքախտ.
մեռաւ առանց դեղ առնելու :

7. — Օհան Պետրոսեան, 45 տարեկան, բնակեալ Ի Գատրրկա
հիւանդութիւն՝ թոքախտ. հազիւ կրցի երկու անգամ այցելել :

8. — Մինաս Գրիգորեան, բնակեալ Մոլլա թաղի աղեաց հիւ-
ժախտ (Enterite tuberculeuse) :

9. — Արամ Յարութիւնեան, 1 տարեկան, բնակեալ Ի Նշանճի,
կապոյտ հազի հետևանքով ցնցղաթոքատապ (Broncho-pneumonie) :

10. — Ալիքսան Գրիգորեան, 18 տարեկան, բնակեալ՝ Էթ-
մէյտան, ենթակայ եղած աղեաց հիւժախտէ (Entérite tuberculeuse)
չ'կրնալով ազատիլ մեռաւ, հակառակ եղած վեցամսեայ դարման-
ներու :

Վերոյիշեալ մահերէն մեծագոյն մասը աղեաց, ներքնաթա-
ղանթի և թոքային հիւժախտաւորներ ըլլալով, բուժումը արդէն
անկարելի էր, իսկ մնացեալ 217 ապաքինեալներու հետ բաղդա-
տելով սոյն մահերը, շատ աննշան համեմատութիւն մը կը ներ-
կայացնէ :

ԱՊԱԲԻՆԵԱԼՆԵՐՈՒ ՑՈՒՑԱԿ

ԳԻՒԹ	ՀԻՒԱՆԳՈՒԹԻՒՆ	ԱՐԻՒՄ		ՔՐՈՆԻԿ		ԳՆԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	
		ԱՐԻՒՄ	ԻՒՄ	ՔՐՈՆԻԿ	ՔՐՈՆԻԿ	ԳՆԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	ԳՆԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
11	Ընդհատական ջերմ (fièvre intermittente)	4	7	1	2	4	4
1	Լեարդային արենակոյտ (congestion du foie)	1	1				1
2	Քերանի բորբորում (stomatite aphtense)	1	1		2		
2	Կեղծմաշկ (diphtherie)	1	1	1	1		
17	Ստամոքսային տազնապ (embaras gastrique)	6	11		7	3	7
3	Ստամոքսատապ (gastrite aiguë)	1	2			1	2
8	Ստամոքսատապ հին (gastrite chronique)	3	5			2	6
5	Դժուարամարսուծիւն (dyspepsie stomacal)	2	3			2	3
3	Ստամոքսացաւ (gastralgie)	1	2			3	
4	Ստամոքսի ընդլայնում (dilata de l'estomac)	2	2			2	2
8	Աղեաց բորբորում (entérite aiguë)	2	6		3	3	2
9	Ստամոք. աղեաց բորբորում (gastro entérite)	5	4	5		4	
3	Թանջր (dysenterie)	3	3			1	2
5	Աղեաց ճճի եւ երկզակ (vers intestinaux)	1	4		2	2	1
4	Ուղեղային արենակոյտ (congestion cérébrale)	3	1				4
1	Ուղեղային անարիւնութ. (anémie cérébrale)	1					1
4	Արգանդախեղդ (hystérie)	1	3			3	1
3	Ազդերային ջղացաւ (névralgie sciatique)	2	1				3
13	Ծաղկախտ (variole)	7	6		13		
5	Կարմրախտ (scarlatine)	2	3		4	1	
1	Օձացաւ (érysipèle)	1				1	
1	Գլուխալոբ (oreillons)	1		1			
5	Յօղացաւութիւն (rhumat. articu. aiguë)	1	4			2	3
7	Սաստիկ ցնցղատապ (bronchite aiguë)	4	3		2	3	2
5	Ժամանակաւոր ցնցղատապ (bronch. chronique)	2	3			1	4
9	Կապոյտ հազ (coqueluche)	6	3	6	3		
2	Ծանրաշնչութիւն (asthme)	2	4			1	2
4	Թորա. արենախոնում (congestion pulmonai.)	2	7		7	3	9
19	Թորատապ (pneumonie aiguë) (Յ-Ի-Կ-Է-Է)	7	1			2	
2	Թորախտաւոր ծախ. (tuberculose pulmon)	7	1				
5	Կողախիթ (pleurésie aiguë)	4	1		3		
14	Անարիւնութիւն (anémie)	6	6		4	7	3
3	Սրտի հիւանդութիւն (iusuffis. mitral)	1	2				3
1	Ածխային թունաւորում (intoication charbon .)	1	1			1	
5	Վիժում (avortement)		5			1	4
2	Ծննդաբերութիւն (accouchement)		2				2
4	Արգանդային հիւանդութիւն		4				4
2	Աչքի բորբորում (conjonctivite catarr)	1	1		1		1
4	Բոս (gale)	1	3			3	1
2	Էկզէմա (eczéma)	2	2				2
8	Վիրաբուժական գործողութիւն	4	4		3		5

Կոչ
 332

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

ԳԱՍ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0541468

Գրական
Արտիկուլյուսի
Գրական — Գրական